

VART ÄR VI PÅ VÄG?

//////////////////// DEBATTARTIKEL

2011-03-02

Situation Stockholm. I detta fall handlar det inte om tidningen, utan om det som händer kulturpolitiskt i Stockholm. Och som i framtiden med största sannolikhet kommer att hända i övriga delar av Sverige.

Vi, det vill säga ledamöter i Teatercentrums styrelse – intresseorganisationen för fria teatrar i Sverige, förstår givetvis att har man en gång fått anslag så betyder inte det att detta gäller för evigt. Men även om kulturpolitiska prioriteringar, ideologisk grundsyn och satsningar på nya verksamheter behöver få utrymme och tiderna förändras, så behövs långsiktighet och tydlighet. Dessutom hoppas vi att det inte blir på bekostnad av den öppna och demokratiska processen. I skenet av det som just nu har skett i Stockholm har vi därför fyra uppmaningar till kulturpolitiker och tjänstemän:

- Värna och utveckla ett fritt och rikt kulturliv
- Våga och vill ta kulturpolitiskt ansvar
- Förstå den långsiktiga vikten av verksamhetsstöd och skillnaden mellan detta och projektstöd
- Låt kulturen få stå för sig själv, utan att behöva motivera den utifrån turism, hälsa, näringsliv e dyl

Det fria kulturlivet i Sverige är inte bortskämt, men har ändå en relativt sett unik situation, då det faktiskt finns offentliga medel att tillgå. Den fria teatern har möjlighet att, vid sidan av projektstöd, söka och få verksamhetsmedel från kommun, region och stat. Det betyder att vi idag har ett rikt och myllrande teaterutbud, med föreställningar för olika målgrupper. Många av dessa fria teatrar ligger också i framkant såväl konstnärligt, som tematiskt och formmässigt. Något vi hoppas att kulturpolitikerna är stolta över och vill slå vakt om – för detta löser sig inte av sig själv, eller genom att man sätter ett epitet som volontär eller entreprenör på de yrkesverksamma. Professionell kultur kostar, och måste få kosta, annars tynar den sakta men säkert bort. Ofta handlar det också om en intrikat kulturell infrastruktur, som snabbt och skoningslöst slås ut om någon del försvinner - exempelvis turnéstöd eller verksamhetsstöd till en teater. I förlängningen missgynnar detta såväl publiken som den demokratiska rättigheten att leva i ett kulturellt land.

Att vara politiskt aktiv, på en ledande post, innebär därför att man måste känna och våga ta ansvar. Låta tjänstemännen bereda ärenden, men sedan ge den öppna och demokratiska processen utrymme. Opinionsbildning, dialog och beslut hör politiken till och utan möjlighet

TEATERCENTRUM™

till detta får vi såväl ett stängt samhälle som ett tjänstemannastyre där ansvariga politiker blir svåra att ställa till svars och ansvar. Det är väl inte ett sådant Sverige vi vill se på 2000-talet?

Som fri teater har man en gång gjort ett val – att vara just fri (så långt det nu går...). Vårt land har, hittills i alla fall, sett och förstått vikten av detta och vid sidan av institutionerna också gett långsiktiga verksamhetsstöd även till den professionella fria kultursektorn. Dessutom går det att söka projektstöd, för särskilda satsningar, föreställningar, experiment e dyl. Dessa två stöd ska emellertid inte förväxlas, och det ena kan inte ersätta det andra. För en del nyare teatrar kan det säkert kännas "orättvist" och "svårt" att komma in på verksamhetsstödskartan och dörrarna kan te sig stängda. Det betyder emellertid inte, anser vi, att för att få fram stöd till nya kulturaktörer att detta ska ske på bekostnad av befintliga verksamheter. Kulturstödet är redan idag relativt lågt (jämför gärna med vilka bidrag, stöd och skattelättnader som ges till näringslivet på olika nivåer). Fokus för en sann kulturpolitiker borde väl därför såklart vara att få en ökad budgetram till den kulturella sektorn, så att även nya kultursatsningar får plats?

Kultursektorn hör välfärdssamhället till – och vill Sverige fortsätta vara ett välfärdssamhälle, så måste man också satsa offentliga medel på kulturområdet och driva en offensiv kulturpolitik. En kulturpolitik som kämpar för kulturens eget värde, och inte som allt oftare sker; sätta in den i andra verksamhetsfält som turism, tillväxt och hälsa. Däremot får dessa sektorer givetvis använda sig av kultur för sin verksamhet! Vi hoppas därför att ledande politiker väljer en väg, där kulturens egenvärde är en självklarhet, så att konstnärlighet kan gå hand i hand med kulturens kraft att skapa öppna, tänkande och ifrågasättande medborgare i ett dynamiskt Sverige.

Johan Bössman, styrelseledamot i Teatercentrum och konstnärlig ledare på Teater De Vill, Stockholm
Anna Marking, styrelseledamot i Teatercentrum och teaterchef på Tage Granit, Stockholm
Rolf S. Nielsen, styrelseledamot i Teatercentrum och producent på Mittiprickteatern, Stockholm